

Ingeborg Andersson blev allt tystare och mindre lik sig själv. Med dåtidens kunskap upptäcktes inte hennes psykiska ohälsa i tid för att förhindra katastrofen.

Hon dränkte sina tre små barn i tvättbaljan. Tog den äldsta först. Dränkte ettåringen sist. Kvar blev en pappa, en mamma och en hel släkt. Ingen pratade om det som hänt. Först 70 år senare kröp sanningen fram.

Text: Anna-Maria Stawreberg

”Vad har du gjort, Ingeborg?”

Tre små kistor i Vesene kyrka. I dem låg Arturs och Ingeborgs barn – Tor, Efraim och Lucia.

Vad som hände den där snöiga marsdagen 1929 i byn Vesene är det ingen som egentligen vet. Kanske handlade det om överansträngning? Kanske handlade det om obehandlad schizofreni? Eller kunde det vara så att modern, den 27-åriga Ingeborg Andersson helt enkelt var en ond kvinna?

Klart är att när hennes man Artur kliver in genom dörren är inget längre sig likt i det Anderssonska hemmet.

Tystnaden är total. Inget stojande av barnskratt och ingen bebisgråt. Inga trummande hälar mot trägolvet. Inget stekos från köket.

Allt var bara tyst. Isande tyst.

Han hittade sin hustru i köket.

Barnen, den femåriga Tor, Efraim, tre år och minstingen Lucia, 15 månader, hittade han hängande över kanten på den stora bykitteln. Kalla, genomvåta och döda.

”Vad har du gjort, Ingeborg? Vad har hänt med våra små?”

Men Artur fick inget svar. Och hustruns tystnad kom att vara fram till hennes död 50 år senare.

– Ingen pratade om tragedin i Vesene. Ingen nämnde de tre små barnen vid namn. Alla fotografier förstördes och det var precis som om man bara försökte glömma det som hänt, säger Maria Bouroncle, som skrivit boken ”Det kom för mig i en hast” om tragedin.

Artur och Ingeborg hade varit mycket förälskade. Artur älskade att överraska sin sju år yngre hustru med små presenter och frukost på sängen. Som äldsta sonen hade han tagit över bondgården, och kunde erbjuda Ingeborg ett vackert hem efter giftermålet.

Ändå var det naturligtvis inte enkelt. Ingeborg tvingades växa upp snabbt. Något eget liv var det inte tal om. Tre barn på fem år. Att från en dag till en annan bli husmor med ansvar över ett eget hushåll. Till sin hjälp hade hon tack och lov en barnjungfru.

Åtminstone fram till några veckor före de tragiska dödsfallen.

Ändå var det ingen som lade märke till att Ingeborg blev tystare och tystare. Att hon slöt sig inom sig själv, att hon inte längre var sig själv.

– Troligen drabbades hon av förlossningsdepression efter dotterns födelse, tror Maria Bouroncle.

Ingeborg var en avlägsen släkting till Maria Bouroncle. Men Maria hade ingen aning om att den excentriska kvinnan i blommiga klänningar som hon då och då, tillsammans med sin mamma, besökte på olika vårdinrättningar i Västra Götaland hade ett så fruktansvärt förflutet.

– Ingeborg var min mammas moster, och alltså syster till min mormor. Ingeborg hade in i det längsta bott på övervåningen i sin systers hus. Hon tillbringade nätterna med att lyssna på radio och spela kort, gjorde inte mycket väsen av sig, säger Maria Bouroncle.

Men att denna gamla kvinna, denna oförargliga dam som inte verkade kunna göra en fluga förnär i själva verket skulle ha bragt tre små barn om livet? Att tre små barn skulle ha dödats av sin egen mamma utan någon som helst förvarning.

För Maria gick det knappt att ta in. Sanningen var för svår och Maria valde därför att glömma.

– När jag hörde talas om Ingeborgs bakgrund hade jag själv nyss fått barn. Det kom för nära mig på något sätt, och jag reagerade på ett märkligt sätt.

Maria reagerade med tystnad. Något som hon lyckades med i tolv år. Sedan gick det inte längre.

I efterhand har hon insett att hon reagerade precis som alla andra i Ingeborgs omgivning. Under åren som gick efter de tragiska dödsfallen var det ingen som tog upp vad som hänt med Ingeborg.

Vad gör det med en människa som dödat en annan människa? Och vad gör det med en förälder som dödat sina egna barn?

Efter ett pampigt bröllop installerade sig Ingeborg i bondgården som Artur tagit över. De var mycket förälskade.

När jag började undersöka det hela närmare visade det sig att deras gravsten hade grävts ner

Det går knappt att föreställa sig.

Helt klart är ändå att inget blir som tidigare. Det spelar ingen roll hur känslolokall man än är, har man en gång gått över gränsen och dödat någon så händer det något med en.

För Ingeborg Andersson ändrade det hela livet och hela hennes personlighet.

– Jag kände att jag var tvungen att ta reda på vad som egentligen hände. Jag hade ju träffat Ingeborg många gånger. Och om det som sades var sant, då innebar

det att mammas tre småkusiner dödats. Av mammas moster, berättar Maria Bouroncle.

Maria bestämde sig för att ta reda på mer. Ju mer hon tänkte på tragedin, desto argare blev hon. Hon var arg på släkten som inte berättat. Hon var arg på Ingeborg som begått ett så fruktansvärt brott. Men framför allt var hon arg för att tre små barn mist livet, och för att minnet av dem inte hölls levande.

– Det var det som gjorde att jag bestämde mig. De här barnens existens var helt raderade. Foto-

na var kastade och när jag började undersöka det hela närmare visade det sig att deras gravsten hade grävts ner.

Det som hänt var ett mysterium, och Maria började fråga runt. Hennes egen mamma ville inte säga något. Men Marias moster ville berätta.

Maria kom över de gamla rättegångsprotokollen och förundersökningsmaterialen. Hon plöjde igenom allt hon kunde hitta om familjen Anderssons bakgrund.

Hon läste om äldste sonen Tor, om hur han var klenlytt byggd och hur han hunnit bli 105 centimeter lång innan han dränktes i tvättbaljan. Hon läste hur Ingeborg helt lugnt redogjort för att hon bestämt sig för att dränka just honom först. Kanske för att han var den som annars skulle ha förstått vad som höll på att hända. Kanske för att han skulle ha försökt göra motstånd och försökt ha skyddat sina småsyskon när han insåg att deras mamma bestämt sig för att döda dem.

I kyrkoherdens dagbok ▶

sammanfattas tragedin med tre meningar:

”En förskräckligt tråkig händelse i det lugna Vesene. En mor dränker sina tre små barn i ett lakekar medan mannen är ute på arbete. Sker naturligtvis i sinnesförvirring.”

Sedan ingenting.

Ju mer Maria läser, desto mer framkommer bilden av en kall och likgiltig kvinna. Det är nästan omöjligt att förstå att det är en mamma som precis dödat sina tre små barn som förhör.

”Det bara kom för mig en sådan frestelse i en hast.” Det var den enda förklaringen 27-åriga Ingeborg Andersson kunde ge i domstolen när det i april 1929 var dags för rättegång. Under rättegången gav hon ett förvirrat intryck, och rätten insåg att det inte gick att döma henne. Därför skickades hon till centralfängelset i Växjö för en sinnesundersökning.

Maria förstod att det måste finnas något mer. Att den här bilden inte var den enda sanningen. Av tidningsklipp och av andra anteckningar att döma framkom att omgivningen hyste medlidande med den unga kvinnan. Ändå stod hon anklagad för att begått det mest fruktansvärda brott en människa kan begå.

Bilden klarnade när Maria kom över en bunt med brev som Ingeborg skrivit till sin man Artur från fängelset

– Då insåg jag att allt inte är svart eller vitt. Av anteckningar som föreståndaren på Vänersborgs straffängelse har fört framgår det att Ingeborg var helt viljelös, tyst och grubblande, berättar Maria.

Troligen var hon i chock. Dessutom var hon säkert skräckslagen av att ha blivit hämtad av landsfiskalen och förd bort från

Foto: KRISTINA W SMITH

FAKTA

Namn: Maria Bouroncle. **Alder:** 54.
Bor: I Göteborg. **Familj:** Två vuxna barn, Sebastian, 23, och Linnea, 20.
Gör: Författare på heltid sedan december 2018 efter en 25 år lång karriär utomlands inom biståndsbranschen.
Aktuell med: Boken ”Det kom för mig i en hast: Historien om barnmörderskan Ingeborg Andersson”.

byn som hon knappt lämnat någon gång under sitt 27-åriga liv. Att hon dödat sina barn kunde hon förmodligen inte ens ta in.

När Maria läste breven som Ingeborg mödosamt plitade ihop verkar det inte heller som om Ingeborg ens längre fram kunde inse vidden av det hon gjort. När Ingeborg hamnade på centralfängelset i Växjö behandlades hon mycket humant. Läkaren och den övriga personalen tog sig an den unga kvinnan, förde långa samtal med Ingeborg och försökte lugna henne när ångesten ibland fyllde henne.

– Hon diagnosticerades med schizofreni och enligt sinnesundersökningen bedömdes hon vara på en tolvårings intelligensnivå. Samtidigt ska man vara medveten om att hon bara ►

”Fångarna erbjöds att bära så kallade fångmasker framför ansiktena för att de inte skulle bli igenkända av andra interner. Därmed ansågs risken för återfall minska”, säger Katarina Kallings, antikvarie på Sveriges Fängelsemuseum i Gävle.

Foto: SVERIGESFÄNGELSEMUSEUM.SE

30 procent av de kvinnliga fångarna var dömda för barnamord

På 1930-talet började man tänka om när det gällde fångvård. Men kvinnorna var fortfarande de som föll längst, också i den kriminella världen.

Ingeborg Andersson dränkte sina barn 1929. Kanske det mest tabubelagda och fruktansvärda brott en människa kan begå. Ändå behandlades hon både humant och värdigt av fångvården enligt de dokument som finns sparade.

– Under 1920- och 1930-talen hände det enormt mycket vad gäller synen på människan, säger Katarina Kallings, antikvarie på Sveriges Fängelsemuseum i Gävle.

Hon borde veta. Här, på Sveriges Fängelsemuseum, finns det mesta om svensk fångelsehistoria samlat, från 1700-talets slottshäkten till nutidens beslagtagna in-smugglade mobiltelefoner och yogamattor.

– Visserligen hade det funnits tankar om hur man skulle behandla människor i fångelser redan innan dess, men då fokuse-

rade man mest på själva brottet, säger Katarina Kallings.

Men nu, när Ingeborg Andersson sattes på Växjö Centralfängelse, var det alltså en ny tid. Man började ta hänsyn till individens bakgrund och till vad som lett till själva brottet. Man började sinnesundersöka människorna och man byggde ut institutionsvården.

– Under den här perioden var 30 procent av de kvinnorna i Sveriges fångelser dömda för barnamord, även om det vanligaste brottet som kvinnor dömdes för var stöld och prostitution.

I vården ingick också att de dömda skulle återanpassas till samhället efter avtjänat straff. Tanken var att riva ner internens gamla identitet och successivt bygga upp en ny.

– Därför var man mån om att internens identitet skulle hemlighållas. Man höll hårt på integriteten och fångarna erbjöds att bära så kallade fångmasker, tygmasker framför ansiktena för att de inte

skulle bli igenkända av andra interner. Därmed ansågs risken för återfall minska, berättar Katarina Kallings.

Det fanns alltså en viss vårdtanke, och på Växjö Centralfängelse, som var ett av Sveriges fångelser för kvinnor, fanns såväl lärare som präst och läkare.

– Här fanns även en särskild psykiatri, eftersom fokus lades på sinnessjukvården och fängelset hade en separat avdelning för människor som dömts till psykisk vård antingen i avvaktan på vidare transport till sinnessjukhus eller för att de ansågs vara svårhanterliga.

Internerna tillbringade en stor del av sin tid isolerade i sina celler, men under 1930-talet började man lätta på dessa regler. Vård i gemenskap blev det nya, och isolering ansågs allt mer förlegat.

– I samma veva kom politiker- och juristen Karl Schlyter med sin bok Avfolka fångelserna, något som startade en debatt. Karl Schlyter, som grundade Det

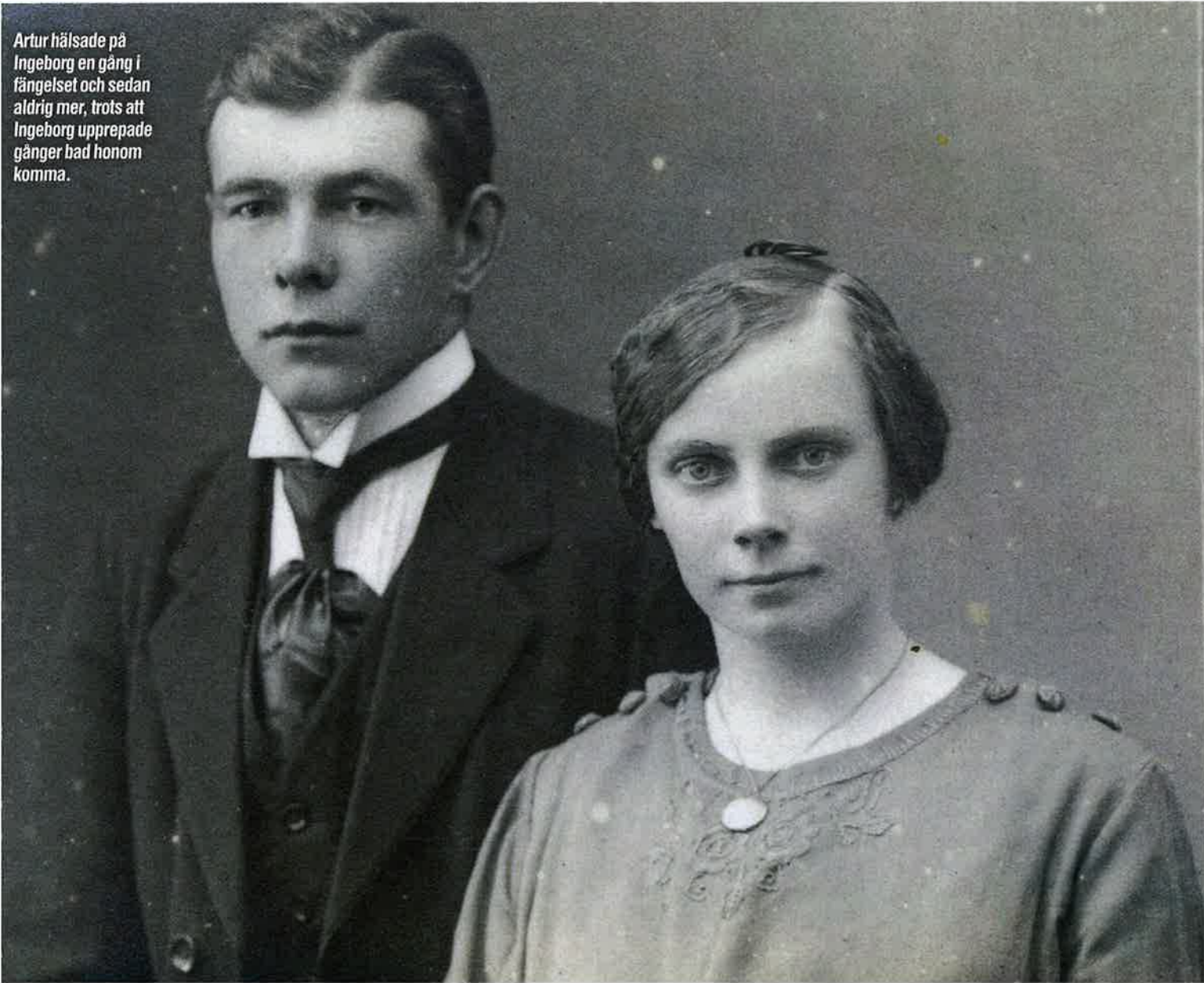
kriminalpolitiska sällskapet, ansåg att ungdomar, alkoholister och sinnessjuka inte skulle sitta i fängelse över huvud taget.

Karl Schlyter drev frågan om vård och anpassning till ett liv utanför fängelset, och ansåg att det var av högsta vikt att personer som dömts till fängelse successivt förbereddes på att liv i frihet, allt för att minska risken för återfall.

– För männen var situationen lite annorlunda, precis som idag. När kvinnor hamnar i fängelse har de innan dess gått ner sig mycket djupare än männen. Män har ofta någon på utsidan som fortsätter att sköta kontakten. Så är det inte för kvinnor. De står ofta helt själva när de frigges och den moraliska domen över dem blir mycket hårdare, säger Katarina Kallings.

För Ingeborg Anderssons del fanns visserligen varken man eller barn kvar när hon kunde återvända till hembyn. Men hon hade föräldrar och syster som slöt upp runtomkring henne. ■

Artur hälsade på Ingeborg en gång i fängelset och sedan aldrig mer, trots att Ingeborg upprepade gånger bad honom komma.

”

Ingeborgs sista tid i livet var fylld av ångest

gått sex år i skolan. Att hon inte kunde svara på frågor om till exempel Asiens geografi var inte särskilt konstigt, säger Maria Bouroncle.

Breven som Maria kom över är en envägskommunikation. Brev skrivna på dålig svenska fyllda med stavfel. Brev där Ingeborg vädjar till sin man om att han ska komma på besök. Brev där hon visserligen visar ånger över det hon gjort, men där det samtidigt verkar som om hon inte till fullo kan förstå vidden av tragedin.

– Tiden före dödsfallen borde Ingeborgs närmaste ha märkt på henne att något hänt. Hon drog sig undan, slöt sig inom sig själv och blev allt tystare. Men på den tiden fanns ingen kunskap om psykisk ohälsa, konstaterar Maria.

Artur, som naturligtvis var helt nedbruten av sorg, hälsade på Ingeborg en gång i fängelset. Inte heller när Ingeborg förflyttades till Restad, ett psykiatriskt sjukhus nära Vänersborg, hälsa-

de han på henne någon mer gång. Han kom aldrig över det som inträffat, begärde istället skilsmässa och gifte om sig. Han fick aldrig några fler barn.

Efter två år skrevs Ingeborg ut och fick flytta hem till sina föräldrar och sina vuxna syskon. Och ingen pratade någonsin om vad som hänt den där marsdagen 1929.

– Hon bodde i en liten lägenhet på andra våningen i min mormors hus under större delen av sitt liv. Älskade att spela kort, cyklade så ofta hon kunde till olika friluftsgudstjänster. Hon var duktig på att väva mattor och hon älskade att baka bullar, berättar Maria.

Men frågan är om det går att sopa undan minnen av tre små barn som en gång lekt, skrattat och gråtit i ett hem. Troligen inte. För förr eller senare kommer minnena ikapp en.

– Ingeborgs sista tid i livet var fylld av ångest. Hon sökte sig tillbaka till Restads sjukhus. Fick elchocker och proppades full av

psykofarmaka. Mina sista minnen av henne var hur hon skrek på hjälp.

För Marias del blev önskan om att ge de tre barnen upprättelse en viktig drivkraft under arbetet med boken.

– Min ursprungliga tanke med att skriva den här boken var att återupprätta barnens existens. Men, ju mer jag jobbade med den, desto mer började jag tycka om Ingeborg, även om jag aldrig kommer att kunna förstå det hon gjorde.

I dag är barnens gravsten upprävd. Det finns visserligen inga bilder kvar på Tor, Efraim och Lucia Andersson, men numera pratar man om dem. De är inte längre glömda.

– Det var det viktigaste för mig, och även om boken var tung och smärtsam att skriva, gudarna ska veta att jag gråtit många tårar, är det värt allt. Och boken, den har jag tillägnat Tor, Efraim och Lucia. ■

Biljetten är en entrébiljett till Göteborgs 300-årsjubileum 1923. Ingeborg och Artur var där – en lycklig tid.